

بسم الله الرحمن الرحيم

عروسک پشت پرده

Physalis alkekengi

معرفی گیاه

نام علمی : *Physalis Alkekengi*

رده : دولپه ایها (Dicotyledone)

راسته : Polemoniales

تیره : سیب زمینی (Solanaceae)

جنس : *Physalis*

نامهای رایج :

انگلیسی :

Alkekengi, Winter cherry

Ground cherry

عربی : جوزالمزج ، کرزالمقدس ، حب

اللهو، حب النوم

فارسی : عروسک پشت پرده ، کاکنج ، عشق

درقفس ، کاکنه ، عروسک پس پرده ، گیلان

جهودان، کچومن، گیاه فانوس، آلبالوی

زمستانی ، عروس در پرده

خصوصیات گیاه :

عروسک پشت پرده که داروسازان سنتی ایران آن را نوع نر تاجریزی دانسته اند ، گیاهی علفی و چند ساله به ارتفاع ۲۰ تا ۶۰ سانتیمتر است و دارای مشخصات زیر می باشد :

ساقه : راست و زاویه دار، بدون کرک و تنها در قسمتهای فوقانی دارای کرکهای کوتاه

برگها : متناوب و بیضوی، لوزی یا قلبی شکل به طول ۵ تا ۱۲ سانتیمتر و عرض ۴ تا ۹ سانتیمتر، نوک تیز ، حاشیه ساده یا کمی دندانه دار و نا منظم و به رنگ سبز تیره ، سطح زیرین برگ تا حدودی دارای کرکهای کوتاه و با تجمع بیشتر روی رگبرگها ، با دمبرگ بلند به طول ۵/۱ تا ۶ سانتیمتر و کمی کرکدار

گلها: نرماده که در فاصله ماههای خرداد و شهریور ظاهر می شوند ، به طور معمول دارای وضع منفرد بر روی ساقه هستند و در رأس دمگلی کوتاه و خمیده به طول ۱۰ تا ۲۵ میلیمتر که در زمان رسیدن میوه تا ۳۰ میلیمتر می رسد ظاهر می گردند. جام گل ، تقریباً " چرخي ، زرد یا سفید ، دارای ۵ لبه

کاسه گل: کرکدار و ابتدا کوچک استکانی شکل ، به طول ۴ تا ۷ میلیمتر و دارای ۵ دندانه است که پس از گرده افشانی و لقاح می روید و به تدریج تبدیل به کیسه متورم و پوشاننده میوه می شود.

پرچم : دارای ۵ عدد پرچم به رنگ زرد با
بساک هایی به طول ۵/۲ تا ۳ میلیمتر
می باشد که با شکاف طولی شکفته
می شوند.

مادگی : گل های آن شامل مادگی با
تخمندان بیضوی ، بدون کرک و دو
خانه ای با خامه رشته ای می باشد و
پس از رسیدن به میوه ای به صورت
سته به رنگ قرمز و به قطر ۱۳ میلیمتر ،
به بزرگی یک گیلان و محصور در
پوششی که ابتدا سبز رنگ و پس از
رسیدن به رنگ نارنجی یا قرمز است
تبدیل می گردد.

این پوشش که از به هم پیوستن و رشد
کاسه گل بوجود می آید و ظاهری
بسیار زیبا به گیاه می بخشد ، معمولاً
پارانشیم آن در پائیز تحت تأثیر
فعالیت های باکتریهای سلولز خوار
تجزیه می شود و در نتیجه فقط
شبهه رگبرگ های کاسه به شکل
تورسفیدرنگ ظریف و نازکی باقی
مانده و میوه درون آن نمایان می شود
و به همین دلیل است که این گیاه را به
نام “عروسک پشت پرده” خوانده اند.

دانه : در داخل میوه این گیاه نیز دانه های متعدد کوچک و مسطح به رنگ تقریباً سفید جای دارند . میوه در حالت تازه شبیه گیلاس است، وقتی که خشک شود مانند عنب می شود. از نظر طعم کمی ترش است و برگها و قسمت سبز بن میوه تلخ بوده و موقع مصرف باید بن میوه را جدا کرد. گل های آن شهد ترشح می کنند و دانه گرده مورد استفاده زنبور عسل قرار می گیرد. همچنین این گیاه دارای ریزوم منشعب و افقی می باشد.

تکثیر گیاه

تکثیر این گیاه از طریق دانه و در فصلهای بهار یا پائیز صورت می گیرد و بدین طریق است که دانه گیاه را ابتدا در قشری از خاک مرطوب و مناسب می کارند و پس از آن که گیاه جوان حاصل شد آن را به محل اصلی انتقال می دهند. زمین های دارای آهک نسبتاً کافی برای پرورش آن مناسب هستند.

پس از برداشت محصول (شهریور تا آبان) ، میوه گیاه را از درون کاسبرگ های قرمز رنگ خارج می سازند. سپس آنها را یا به طور طبیعی خشک کرده و یا به طریق مصنوعی در حرارت ۴۰ تا ۶۰ درجه سانتیگراد خشک می نمایند. پس از خشک کردن گیاه را در گونی های کنفی ۴۰ تا ۵۰ کیلو گرمی بسته بندی نموده و وارد بازار تجارت می نمایند.

رویشگاه :

این گیاه به حالت خودرو در زمینهای آهکی مزارع و بستانهای اغلب نواحی اروپا مانند فرانسه ، آلمان ، ایتالیا و برخی نقاط آسیا مانند ژاپن ، ایران و همچنین در آمریکای شمالی می روید. پراکندگی این گیاه در ارتفاعات تا حد ۱۵۰۰ متری دیده شده است.

محل رویش گیاه در ایران :
اطراف تهران ، اصفهان ، نواحی
مرکزی ایران ، آذربایجان ،
جنگل های حسن بیگلو، اهر ،
لرستان (بروجرد) ، کرمان ،
گلستان ، گیلان و مازندران
(رودبار ، لاهیجان ، کلاردشت ،
چالوس ، رامسر ، نوشهر ، آستارا)

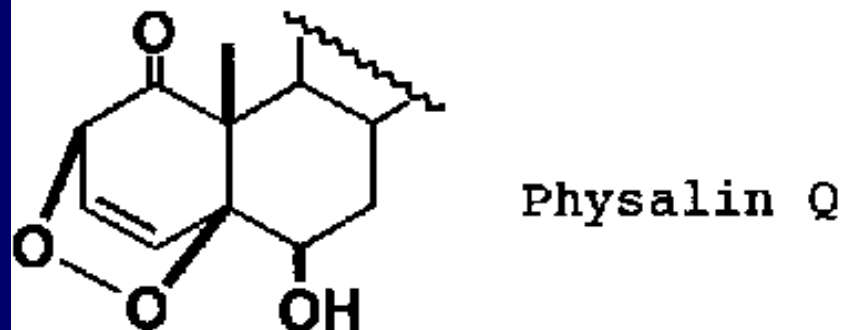
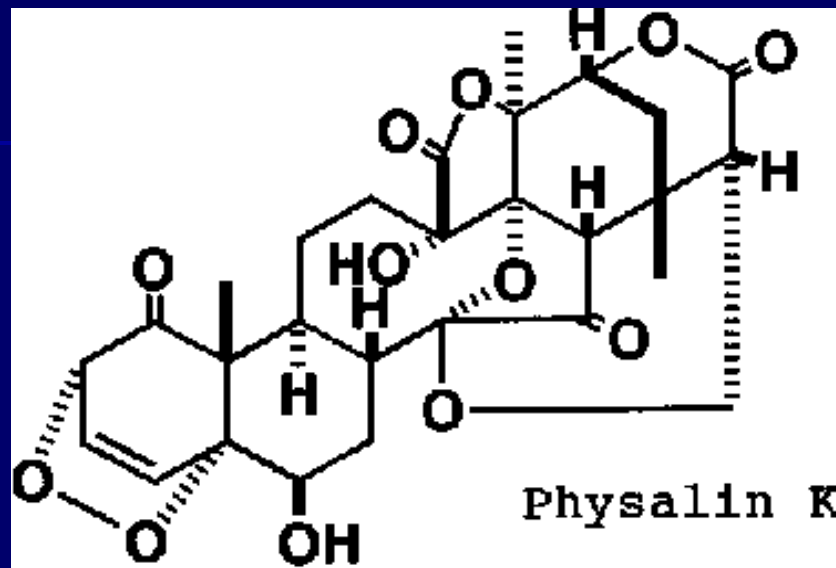

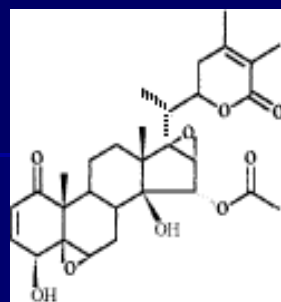
بازار گیاه: کشورهای اصلی عرضه کننده شامل فرانسه ، آلمان ، ایتالیا و چین می باشند.

ترکیب شیمیایی :

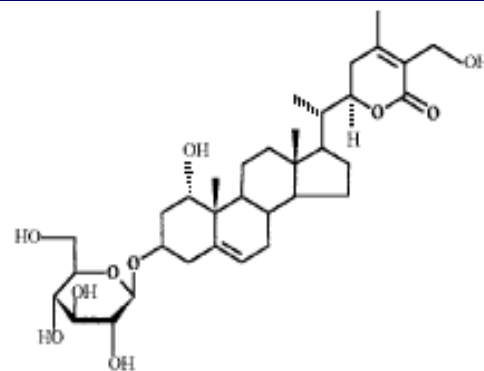

میوه این گیاه اسیدهایی مانند اسید آسکوربیک (ویتامین C) ، اسید سیتریک و قند دارد. در میوه، برگ و ریشه آن ماده تلخ آلكالوئیدی به نام فیزالین (Physaline) یافت می شود. از کاسبرگ ها و میوه آن نیز نوعی ماده رنگی بانام فیزالی ین (Physaliene) به مقدار ۹/۰ تا ۸/۱ درصد به دست می آید. مقدار درصد ویتامین C در میوه این گیاه بیش از آب لیمو و معادل دو برابر آن ذکر شده است.

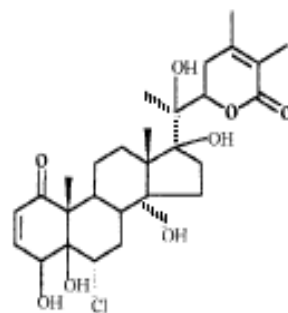

(43) fisangulina C

(44) fisangulina D

(45) fisalactona

در هر ۱۰۰ گرم میوه خام این
گیاه مواد زیر وجود دارد:

آب ۸۵ گرم ، پروتئین ۹/۱ گرم ،
چربی ۷/۰ گرم ، مواد قندی ۸
گرم ، کلسیم ۹ میلیگرم ، فسفر ۴۰
میلیگرم ، آهن ۱ میلیگرم ، ویتامین
A ۷۲۰ واحد ، تیامین ۱۱/۰
میلیگرم ، ریوفلاوین ۰۴/۰
میلیگرم ، نیاسین ۸/۲ میلیگرم و
ویتامین C ۱۱ میلیگرم

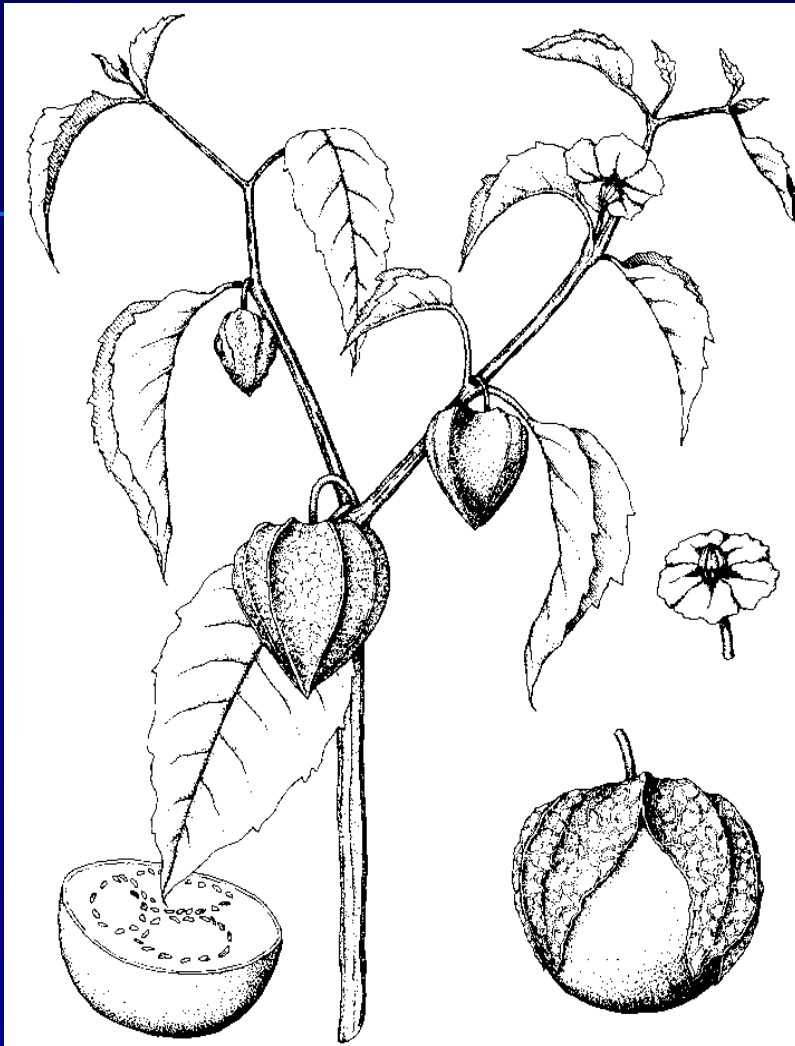
خواص درمانی:

میوه این گیاه اثر مدر و ملین دارد. برگ ها، ساقه و کاسه گل آن در ردیف داروهای مقوی تلخ و تصفیه کننده خون جای دارند. دفع کننده اسید اوریک و رسوب های ادراری (اورات کلسیم و اکسالات) است. از جام گل و میوه انواع جنس *Physalis* ماده ای به نام کریپ توگزانتین (*Cryptoxanthine*) یا کاریکازانتین (*Caricaxanthine*) استخراج شده است که نوعی ماده رنگی کاروتنوئیدی با اثری مشابه ویتامین A می باشد.

تعدادی از پزشکان قدیم و حاضر مصرف آن را در رفع خیز عمومی بدن ناشی از آلومینوری، بیماریهای سخت کلیه و مثانه، سنگ کلیه، استسقاء، رماتیسم نقرسی و یرقان توصیه نموده اند. ضد انگل معده و روده، آرام بخش، تقویت کننده کبد، ضد زگیل و مخدر است. از عصاره میوه برای التیام زخم های مزمن گوش استفاده می شود.

دود و بخور دانه ها برای درد گوش مفید بوده و چرک آن را خشک می کند.

در منابع برای این گیاه اثر سقط جنین قائل شده اند.
برای رفع زخم و تورم مجاری ادراری ، دفع
کرم معده و کرم کدو (۲۵ گرم از میوه) ،
برونشیت، رفع تنگی نفس و خروج صفرا مفید است.
به علت داشتن مقادیر زیادی ویتامین C به عنوان
یک ماده ضد بیماری اسکوربوت مصرف
می شود.

از برگ آن جهت استعمال خارجی می توان
به صورت ضماد به عنوان نرم کننده پوست در
ناراحتی های پوستی استفاده به عمل آورد.

Pentsao در چین طبق آنچه که در کتاب معروف طب سنتی چین آمده است از سرشاخه ها، برگ ها، ساقه و ریشه آن به عنوان تب برکودکان استفاده می شود و برای میوه آن خاصیت مدر، خلط آور، ضد سرفه و نرم کننده سینه و نیز عامل مهم در جاری شدن شیر قائل هستند و از دانه های داخل میوه برای تسهیل زایمان استفاده می شود. از برگ ها و یا از میوه سوخته زغال شده آن که با روغن مخلوط شده باشد جهت مالیدن روی جوش و کورک استفاده می کنند.

در شبه جزیره مالایا از گیاه به طور
عمده به عنوان ضماد استفاده می شود.
در اسناد طب سنتی قدیم ایران آمده
است که گونه کوهی عروسک پشت
پرده که در ارتفاعات کوهستان
می روید از نظر خواص بسیار قوی تر
از گونه دشتی یا به اصطلاح گونه
بستانی آن است. میوه و برگ گونه
کوهی مخدر و خواب آور است و
مقدار خوراکی آن حدود یک پنجم
گونه دشتی آن می باشد و اگر بیشتر
خورده شود مسمومیت ایجاد کرده و
اختلال حواس و جنون می آورد.

عروسک پشت پرده از نظر طبیعت طبق نظر حکمای طب سنتی سرد و خشک است و اگر تا مدتی هر روز ۵ گرم از عصاره میوه آن خورده شود برای یرقان بسیار مفید است. بایستی توجه شود که چون مخدری قوی است اینگونه مصارف باید زیر نظر پزشک باشد.

شیخ‌الرئیس ابوعلی سینا دانشمند بزرگ ایران در کتاب قانون در طب در مورد خواص درمانی عروسک پشت پرده یا کاکنج به اکثر خواصی که تا به حال شناخته شده به تفکیک اشاره می‌کند:

گیاه کاکنج و به ویژه برگ‌های آن از نظر دارویی اثراتی شبیه تاجریزی دارد. سرد و خشک است. افشرد آن در معالجه قرحه و برطرف کردن چرک و ورم گوش و نرم کردن سختی‌های کهنه شده ناسور سودمند است. در علاج برونشیت و تنگی تنفس مفید است. در علاج یرقان نافع است و نیز قرحه مجرای بول را مداوا می‌کند.

تحقیقات انجام شده در مورد خواص درمانی :

عصاره میوه عروسک پشت پرده مدتی طولانی است که به عنوان داروی ضد بارداری توسط داروشناسان گیاهی مورد استفاده قرار می گیرد. چندین گزارش علمی در مورد ترکیبهای استرادیول جدید در بذراین گیاه ارائه شده است و نیز تحقیقات دیگر نشان می دهد که ماده ای مؤثر و فعال در میوه گیاه می تواند باعث کاهش قدرت انقباض ماهیچه ای خرگوش در شرایط آزمایشگاهی شود. همچنین مشخص شده تعداد بچه موشهای متولد شده با تجویز عصاره این میوه ۹۶ درصد کاهش داشته است.

© K. R. Robertson
Illinois Natural History Survey

مکانیسم اثرات فارموکولوژیک و
شیمیایی میوه عروسک پشت پرده
از نظر خاصیت ضد آبستنی ،
توسط سجادی ، جهرمی و
روح الامین طی سالهای ۱۳۶۳ تا
۱۳۶۵ مورد بررسی و مطالعه
قرار گرفته و نتایج حاصل ،
حاکی از اثرات مثبت عصاره میوه
این گیاه روی خاصیت
ضد بارداری در موش مورد تأیید
قرار گرفته است.

مطالعه مربوط به اثر مواد مؤثره گیاه
عروسک پشت پرده در درمان بیماری
Neoplastic (نوعی سرطان) توسط
درنبرگردر سال ۱۹۸۶ انجام گرفته است
ونشان می دهد که عصاره آبی میوه این
گیاه دارای خاصیت ضد

Neoplastic در موش بوده و
فراکسیون عصاره حاکی از این است
که این خاصیت به دلیل وجود اسید
سیتریک در میوه آن می باشد.

در گواتمالا از خاصیت عصاره این میوه در مقابله با فعالیت ضد باکتریایی آن در درمان بیماریهای تنفسی استفاده می شود.

تأثیر مواد مؤثره عروسک پشت پرده در درمان بیماریهایی که در اثر مصرف داروهای شیمیایی ایجاد می شود (Homeopathy) و درمان با گیاهان دارویی (Phytotherapy) توسط بیوندو و همکارانش در ایتالیا مورد بررسی قرار گرفته است .

فریزی و همکارانش به خاصیت
ضد باکتریایی که در عصاره میوه
این گیاه وجود دارد توجه خاصی
نموده اند و این مشاهدات در سال
های اخیر مورد تأیید قرار گرفته
است.

سایر گونه‌های

جنس **Physalis** :

در ایران دو گونه از جنس **Physalis**
به نام‌های

P. divaricata و **P. alkekengi**

به صورت خودرو می‌رویند که گونه

P. divaricata

در سال ۱۳۷۴ توسط خاتم ساز کارشناس
مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع شناسایی
و معرفی شده است .

میوه چند گونه زیر ، از جنس *Physalis* که هیچ کدام در ایران نمی رویند به حالت خام مصرف می گردند و یا در تهیه سس برای خوش طعم کردن اغذیه و یا جهت درمان بیماریهای مختلف به کار می روند:

الف – *P.virginiana* – گیاهی علفی است و در آمریکای شمالی در تکزاس می روید و میوه اش به حالت خام مصرف می شود.

ب- *P.minima* - گیاهی علفی و یکساله است که برگ‌هایی به طول ۵ سانتیمتر و عرض ۵/۲ سانتیمتر و گل‌هایی به رنگ زرد روشن دارد. در نواحی حاره‌ای آمریکا، و جنوب و شرق آفریقا و هند می‌روید. میوه آن به حالت خام مصرف می‌شود. در جاوه از ریشه آن به عنوان مدر استفاده می‌شود و در هندوستان میوه‌اش جهت رفع بیماری‌های کلیوی به کار می‌رود.

ج- *P.pubescens* - گیاه کوچک علفی و یکساله است که از میوه‌اش در تهیه نوعی سس استفاده می‌شود.

د- P. peruviana - که به انگلیسی Husk tomato

و Ground cherry و به فرانسوی Coqueret نامیده می شود. این گونه بومی آمریکای حاره می باشد و در باغهای هندوستان نیز کاشته می شود . میوه آن که خوردنی است و در آمریکا به عنوان میوه ماکول در بازار عرضه می شود شبیه گیلان در ابعاد کوچکتر و یا شبیه انگور فرنگی است و در آمریکای لاتین با غذاهای گوشتی به صورت سرخ کرده یا پخته و یا در سوپ و با سالاد مصرف می شود.

هـ- *P.angulata* - به صورت دارویی سنتی در تایوان جهت درمان تومورها استعمال می شود و در سال های اخیر مشاهده شده است که دارای یک ماده ممانعت کننده آنزیمی می باشد و همچنین افراد بومی به صورت تازه به عنوان داروی ضد درد مصرف می کنند.

گونه های دیگر این جنس عبارتند از :

P.pruinosa ، *P.edulis* ، *P.ixocarpa* ، *P. Philadelphica*
P.viscosa

بررسی تحقیقات گذشته :
در سطح جهانی و در کشورهای ایران ،
آمریکا ، شوروی ، چین ، هند ، ژاپن
، آلمان ، کلمبیا و مکزیک بر روی
گونه‌های مختلف جنس **Physalis**
تحقیقات زیادی انجام شده است که
بیشتر در مورد خاصیت ضد بارداری ،
بیماری‌های تنفسی ، ضد نئوپلاستی ،
جوانه زنی ، کاشت ، جداسازی انواع
مختلف آکالوئیدهای موجود در این
گیاهان انجام گرفته است .

تحقیقات انجام شده در
خصوص جوانه زنی و
کود دهی :

حداکثر جوانه زنی در دمای
ثابت 35 درجه سانتیگراد
صورت گرفته و تمامی بذور
در تناوبی از نور و تاریکی
جوانه می زنند ولی در
تاریکی قدرت جوانه زنی
آنها کاهش می یابد.

میزان تولید میوه و کیفیت میوه که شامل درصد آب میوه ، اسیدیته ، ویتامین C و مقدار کل محلول است بامصرف کودهای NPK مورد بررسی قرار گرفت که نتایج به دست آمده حاکی از این است که مصرف 100 کیلوگرم کود ازته و 80 کیلوگرم کود فسفر و 80 کیلوگرم کود پتاس در هر هکتار بیشترین محصول را تولید کرده است .

درصد میزان آب میوه با افزایش

NPK افزایش یافته است و به

همین طریق میزان ویتامین C

نیز روند صعودی داشته است.

حداکثر میزان اسیدیته آب میوه با

مصرف بیشترین سطح کود پتاس

و کمترین میزان مصرف کود

ازته در گیاه بوده است.

با سپاس فراوان